



ג'יאפ-נלס

החברה הישראלית לפסיכואנליזה
באסכולה הלאקאניאנית החדשה

טיוסולטה

אוריינטציה לאקאניאנית III, 9.

ז'אק אלן מילר

שיעור שני בקורס
(יום רביעי 22 בנובמבר 2006)

II

נחמד מצדכם שהמתנתם לי. העניין הוא בזה שאני מרבה לבלות את זמני בחברת הטקסט של לאקאן וללא ספק דוחה את הרגע בו יהא עלי לפרשו עבורכם.

ובכן, בפעם שעברה העליתי בפניכם את המילה מרחק ומיד לאחר מכן הצבתי אתכם, עם תחילתה של שנה זו ותוך כדי שאני מביא בחשבון את העובדה שבכל זאת יש ביניכם סטודנטים, לא רק פסיכואנליטיקאים, הצבתי אתכם למשימה של קריאה דקדקנית ואף דקה מן הדקה, של מאמר של לאקאן תוך שאני מפנה אתכם למראי מקום מדויקים מאוד על מנת שלכם עצמכם יתאפשר לגשת אליהם.

זה מה שמציל אותנו, יציל אותנו, מן המרחק, אומר זאת במפורש: הקריאה, קריאה ככתבה.

הקריאה ככתבה, זה הניגוד של המרחק. זה הניגוד של המרחק כאשר הטקסט בו מדובר נכתב ללא אוטומטיזם: כאשר הטקסט מעיד על מחשבה מחדש, מחשבה שחוזרת ומתחדשת, של רעיונות נסערים ומטולטלים.

בחזית של טקסט מעין זה, אין מובן מקדים. יש להתמצא בכל פעם מחדש, משום שכך זה נכתב. הוא יקבל את מלוא ערכו אמנם בקצהו, אך זה בשל קצה זה שהוא יקר ערך.

טקסט שנכתב מתוך אוטומטיזם, נוכל לומר עליו שהוא זורם, בעוד שכשמדובר בטקסט שלפנינו, זה בדיוק לא זורם כלל, זה כושל.

נוכל להעיד על כך שזו הייתה מתמיד דרכו של לאקאן, על גבי הקריאה בפרויד, תוך ביאור של מילה במילה, עד כדי כך שעשרת הסמינרים הראשונים שלו ובעצם באותה מידה גם השניים שקדמו להם שאינם מהווים חלק מן הסדרה שיצאה לאור, כל אחד מן הסמינרים הללו נטל כנקודת מוצא שלו מאמר של פרויד שאת קריאתו דאג ללוות.

אם כך ללא ספק לאקאן הפעיל, בקריאה הזו, מכשיר שלם שאיננו פרוידיאני. ההבחנה שעליה עלינו להיות אמונים תיכף ומיד כאשר אנו קוראים את לאקאן, ההבחנה בין הדמיוני, הסמלי והממשי, הבחנה זו איננה פרוידיאנית. היא נראית הולמת לסיווג מחדש של הרעיונות הפרוידיאניים או לעיבודם, אך בסופו של דבר ככזו היא לא מופיעה בטקסט עצמו.

בדומה לכך קורה עם הסכימה בה הסתייע לאקאן למן ההתחלה, בגרסאות יותר ויותר מעובדות, הסכימה של הקומוניקציה, החל מן העיונים ביחס שבין השאלה לבין התשובה ועד להבניות מחדש המעובדות הרבה יותר בגרף שלו, הגרף הגדול של האיווי.

אחרי כן, לאקאן נעזר בסוסור, ביעקובסון, על גבי העקבות של לוי שטראוס, ומופיעות שם הבניות כה רבות, התייחסויות כה רבות שאינן בנמצא אצל פרויד.

כמו כן, אם לומר זאת בפשטות, הדגש שמושם למן ההתחלה על הדיבור והשפה מבהיר את פרויד, אך איננו בנמצא אצלו.

ובכל זאת על אף המכלול המכשירי החשוב הזה, בעצם, לאקאן נשען באופן עקבי על הטקסט הפרוידיאני שממלא עבורו פונקציה של טקסט מקור אמיתי.

זוהי מתודה שנוכל לבטוח בה ומה שאמרת לך בפעם שעברה מתייחס בעיקר למשענת המאוד עדינה הזו, שלקוחה מתוך פסקה בטקסט של לאקאן שמתחיל ב- l'esp d'un laps, פסקה בה אנו מוצאים, בתנאי שניישר במעט את המשפט: *הלאמודע הוא ממשי*.

זה מה שהינו לקרוא את לאקאן ככתבו, בלי שנתעכב במחשבה על כך שלאקאן לעיתים הרבה יותר תכופות וביתר פירוט אמר דבר אחר לחלוטין.

ככתבה, ההצעה הזו, *הלאמודע הוא ממשי*, ראוי שנתעכב עליה מה גם שהיא כלל לא מובנת מאליה.

הצבעתי על כך שהטקסט הזה נכתב ימים ספורים אחרי הסיום של הסמינר על הסינטום, אלא שבסמינר על הסינטום לא תמצאו *הלאמודע הוא ממשי*. אתם אפילו תמצאו, בחזית שלו, הרבה יותר *הלאמודע הוא סמלי*. כאן הכתוב הסיט את מקום הלא מודע בחריץ אחד.

נו טוב, כאשר נגפים לנוכח שלוש מילים של לאקאן, בתוך טקסט אחד, כי אז מן הראוי שנציב מחדש את מה שידענו עד כה בסימן שאלה.

ביכולתי, כדי להתקדם, להרשות את עצמי, כפי שנהג לומר לאקאן, להרשות את עצמי בהסתמך על לאקאן עצמו, כפי שיכולתם לראות במידה ופניתם לטקסט שבו, ב- 1966, הוא מציג את שני הקטעים שהוא נוטל מן הסמינר שלו שמוקדש להתייחסות לטקסט "השלילה" [Verneinung], של פרויד.

כאשר הוא חוזר לכך כעבור לא מעט שנים, כעשר שנים, הוא מציין: מה שמגן עלינו הוא שזכות היתר שמוענקת אצלנו למילה של פרויד נטולת כל תו של דעה קדומה.

תחת זאת אנו מוצאים את הדעה הקדומה יותר אצל הללו שאינם קוראים את פרויד, אך מסמיכים את עצמם ביחס אליו מבלי שנשאו בעול של פיתולי האות שלו. אנו יכולים כמובן, להפוך את פרויד לעניין שבשגרה, גם את לאקאן, שימוש מעין זה משמעו לפנות אל מה שבו מדובר מתוך מרחק.

לכשעצמי, אני מאמץ את העיקרון של לאקאן מנסח בהקשר זה, שעל פיו כל טקסט, בין אם הוא מוצע לנו כקדוש או כחילוני, הליטרליות שלו תצמח ככול שיגבר מה שהוא יכיל בברור כהתעמתות עם האמת. ככול שהטקסט יתעמת עם האמת כך גם תצמח תכונתו הליטרלית. אין זה מאפשר קריאה ממעוף הציפור.

לאקאן מציע כאן נימוק מבני שהינו פרוידיאני באופן הבא: "האמת של הלאמודע - הוא אומר זאת, אני מפשט את המשפט - תלויה באות של השפה. תלויה במה שאנו מכנים המסמן".

אגב, אנו רואים כאן שקילות של האות והמסמן אשר ללא ספק יש לה פונקציה במאמר הזה, אך שאיננה בדיוק מה שכלול באותה מידה בהערה של לאקאן על "המכתב הגנוב" כמו גם במאמרו "הערכאה של האות".

האמת של הלאמודע!

האם מדובר בנוסחא אשר תוכל להדריך אותנו בהתנסות האנליטית ועוד על רקע של האניגמה הזו שמניח בפנינו לאקאן עם הלאמודע הוא ממשי?

האם הלא מודע הוא מצד האמת, מצד האמיתי, או שמא מצד הממשי? אין מדובר בחלופה, וכבר ניסיתי לציין בפעם שעברה שיש לאמודע ויש לאמודע ולגרום להגחה של הלאמודע הוא ממשי משדל אותנו להבחינו מן הלאמודע כטרנספרנציאלי.

לאגד את שני המונחים הללו של אמת ולאמודע, פליטת הפה או מעשה הכשל מאפשרים זאת, זה כך שזה נתפס, עניין שבעובדה, מאז פרויד.

פליטת פה או מעשה כשל נתפסים כמשאלה של אמת כלשהי. אך אם נהדק מעט את הדברים, נוכל אולי לומר לא יותר מכך, שכאשר נוצרת פליטת פה, זה כך שלאקאן פותח את הטקסט שלו, שאמרתו

עליו שהוא פורע סדר, כאשר נוצרת פליטת פה, נובע ממנה בהתנסות האנליטית, אך באותה מידה גם מעבר לה מכאן ואילך, נובע ממנה אפקט של אמת.

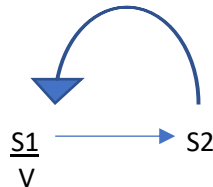
המונח של אֶפֶקְט מְקַטֵּין את מונח האמת: אפקט של אמת, לא יותר מכך. זהו אפקט מרובה, אפקט של אמת מסלק את האחר, וזה בהזדמנות זו שידו על העליונה, שהתחושה הזאת של התחדשות, של ריענון שמספק המבחן של פגישה אנליטית, האפקט של אמת קודמת מוותר מתוך התפתות לאפקט של אמת לעתיד לבוא ובכך אמת שנתפסת על גבי האפקט שלה ניתנת להחלפה, היא משתנה.

לאקאן צרף את שתי המילים הללו (*vérité, variable*) כדי ליצור את הניאולוגיזם של *varité*, שמעבה הכי טוב את מה שהינה תנועת פילוסוף הדרך של לאקאן על פני מספר עשורים בכיוון של הפחתה בערכה של האמת. ברם זה ישנו כבר כאן, אם תרצו, מוכן לפיתוח במונח הזה של אפקט של אמת.

זה נושא עמו את זאת שבסופו של דבר האמת כאמת אינה אלא מראית עין (*semblant*) ביחס למה שהינו ממשי. ונוכל אף לומר שמונח זה של ממשי, שמופיע לכל אורך ההוראה של לאקאן ושל הטקסטים שלו, כנֶשֶׂא של אניגמה שלא מגיעה אל חשיפתה אלא בקצה של הוראתו, המונח של ממשי מוזעק במובן מסוים באופן יותר ויותר עיקש בעקבות המהלך של הפיכת האמת, אם אוכל לומר, למראית עין, (*semblantisation*).

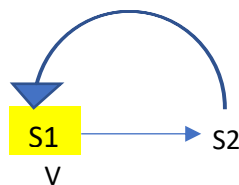
זה מה שבהמשך לטקסט שלו *l'esp d'un laps* לאקאן ינסח בסמינר שלו: *Le vrai est à la dérive quand il s'agit de réel*. כאשר מדובר בממשי האמיתי נסחף.

נוכל לומר באותה מידה שתופעה זו של סחיפה נובעת מכך שאיננו משיגים את האמת אלא באמצעות הידע. זה מה שכלול באופן הפשוט ביותר שבו נוכל לכתוב את האפקט של אמת, תוך שנעשה שימוש בשלדה המינימלית שהנכם מכירים, אשר... בפעם שעברה, $S_1 S_2$, זה בדרך חזרה מן הארטיקולציה ל- S_2 שמגיח האפקט של אמת, אשר נכתוב באמצעות v .



ביסודו של דבר, נוכל לתת כאן ל- S_2 את מובנו כידע, בהינתן זאת שלמן הרגע בו הוא נרשם, זה המכשיר הזה שהינו הידע. ובכך אין, לכל הפחות על היסוד של שדה השפה, אין יחס ישיר לאמת, ישנו יחס מתווך על ידי הידע, ומן האמת לא מושגים אלא אפקטים.

הטקסט שהדגשתי השנה, "*l'esp d'un laps*", מפריד מן המכשיר הזה את מה שמקבל כאן את הערך " S אינדקס 1", לבדו, ללא אפקט של אמת.



זה מה שלאקאן – כיצד לומר זאת – מובל לרצות לחשוב. מה שבו העניין עם המסמן, אם שומרים לו על ערך זה, רק שאין הוא יכול לציין מקום, בזה העניין כאשר אין גישה למובן או לפירוש, בשעה ש- S_1 הזה מופיע במנותק.

בעצם באותה מידה זה יכול להיות מה שנתון כתוצר של הדיסקורס האנליטי, בסכימה של הדיסקורס, אני מציין אותו כאן על ידי S_1 במקום של התוצר וכפי שזה כתוב בדיסקורס זה, כשהוא מנותק מ- S_2 , מנותק מידע אשר, כאן, נטול ערך של ממשי, אך בעל ערך של אמת בלבד, ערך התמקמותי של אמת.



כאן, מה שלאקאן מעלה כחשד, הינו זה שאפשר שהאמתי אינו תלוי אלא באמונה, כאן, בארטיקולציה מסוימת. והחל מן הסמינר ה- *Sinthome* ובמיוחד למן מה שהוא גוזר מן הטקסט הזה, שהוא במובן מסוים האחרון, של *l'esp d'un laps*, הוא מנסה לשחרר את הפסיכואנליזה מן האמונה, ובמיוחד מן האמונה באמיתי; לפעול על גבי אפקט של אמת, אינו מניח, אנו יכולים להראות זאת...אלא ההיפך, רחוק מלהניח אמונה באמיתי, עליו לשחרר ממנה.

האמונה באמיתי אחרי הכול הינה מה שישנו מן המשותף לפסיכואנליזה ולדת, הדת שמכריזה על עצמה כדת האמיתית, והתסיסה שאוחזת בלאקאן ואשר אין בידו – הוא אומר זאת בעצמו – את כל המפתחות אליה, התסיסה הזו הינה בכיוון של דחיפת הפסיכואנליזה במובן מסוים אל מחוץ לעצמה, לאלץ אותה לשקול את פעולתה מנקודת מבט אחרת מזו של האמיתי.

נקודת מבט זו הינה, ואין זו אלא רק מילה, של הממשי. אם כך ה- *l'esp d'un laps* אינו אחרי הכול בבחינת מטאוריט במחשבה של לאקאן.

נוכל לומר שה- *l'esp d'un laps* הינו בבחינת הקצנה של הפתיחה המפורסמת של המאמר של לאקאן *“Television”*; אני אומר מפורסם שכן אפילו ברגע של מותו העורך שלו הקדיש עמוד שלם בעיתון *Le Monde* שבו אזכרה אותה פתיחה: ללא ספק זה מה שהיה היותר נפוץ מדברי לאקאן.

הפתיחה המפורסמת לוקחת את הדברים, שוב, באמצעות המכשול: אין מצליחים לומר את כל האמת. אתם מכירים את ההמשך: “ לומר אותה כולה, זה בלתי-אפשרי בפועל: חסרות המילים לכך. זה אף בשל הבלתי-אפשרי הזה שהאמת קשורה (tient) לממשי”.

במובן מסוים נוכל לכתוב: בין האמיתי לבין הממשי, ישנו הבלתי-אפשרי שמהווה בה בעת גבול וגם חיבור, באופן כלשהו מפגש. מן הצד של הדיבור, אנו פוגשים בממשי תחת מגוון אופני הבלתי-אפשרי לומר.

אמיתי ממשי בלתי - אפשרי

אם מנסחים כך את הדבר, כי אז נבחין בזאת שמתמיד לאקאן הפקיד את האמירה בידי הבלתי-אפשרי לומר. הפונקציה של הדיבור והשדה של השפה לא מהווים עבורו אף פעם כוליות.

כך נוכל לעקוב במחשבתו של לאקאן אחר העמדה והטרנספורמציות של הבלתי-אפשרי לומר. למשל, בסוף המאמר שלו *La direction de la cure* – לכו לעמוד 641 – היכן שלאקאן מדגים זאת ביחס למקרה פרוידיאני, ביחס לחלום של פציינטית של פרויד, מדגים את מה שהינו המובן של לקחת את האיווי ככתבו (*prendre le désir à la lettre*). והוא מחדד, ביחס לפעולה האנליטית, על גבי החופש שהיא מציעה לאנליזנט ביחס לעכבות וכללי הנימוס, הסובייקט מכונן ומתועל אל עבר הודאה באיווי, ובה בעת הוא מניח שווידי זה לא יגיע לעולם להגשמתו שכן ישנה התנגדות יסודית לווידי שכן בנייתו אחרון האיווי והדיבור אינם עולים בקנה אחד.

אם כך, תחת הצורה הזו, שאינה זו המפותחת שנמצא ב- *l'esp d'un laps*, תחת צורה זו, אנו כבר בפני ההֶנֶץ של אותו בלתי-אפשרי לומר, אם אוכל לומר זאת כך.

אנו מוצאים כאן גם את אותו רשום, אם כי פחות ברור מכפי שזה ב- *l'esp d'un laps*. אני משדל אתכם באמרי שישנו מכרה בטקסט הקטן הזה בן שלושת העמודים, ואף שהוא קשה הוא בהחלט גם הברק שמאפשר לנו לתפוס את המהלך היותר סבוך של לאקאן ביחס לשאלה הזו.

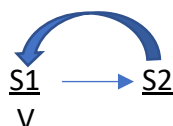
לדוגמה בטקסט אליו התייחסתי קודם לכן, אשר מקדים להערות על ה-*Verneinung*, טקסט משנת 1966 שקרוי "D'un dessein" - (e-i-n), הוא כותב: "אפקט של אמת אשר מסגיר עצמו ללא מודע מגיע לשיאו על גבי לוט בו הוא רואה את הציון של עליונות המסמן".

האמת והלוט. כאן, אמת, מובן, פירוש, מופיעים תמיד בגירעון ביחס למעבר מסוים, מה שאינו מונע את זאת שלאקאן יניח בטקסט הזה את מה שהינו הקרוב ביותר למה שהינם העקרונות של הפירוש שאיתם סרב ליישר קו ב- "Direction de la cure" שלו, הוא אומר זאת במפורש, אך אפרופו קריאה, הם על פני השטח.

שלושה עקרונות של הפירוש: העיקרון, שהייתי מכנה עיקרון הברק – שנית: האניגמה והשארית – שלישית: ההשתוממות. הנה כיצד הוא ממליץ לקרוא את פרויד: להסכים להיות מובל על ידי האות עד הברק הנחוץ.

כך יש לנו את ההתוויה של עמדה של קריאה שהינה, אם לומר זאת בפשטות גמורה, של פסיביות מסוימת: לכוון את הטקסט כאדון של הקריאה בו עצמו.

להסכים להיות מובל על ידי האות, זה מניח הבור (ארטיקולציה) והרי זו האינדיקציה לברק הרטרואקטיבי שנמצא מחויב בשל הארטיקולציה עצמה: פירוש שמציית למכשיר הזה.



ויש בכך הכרח באותה מידה בה יש הכרח של ארטיקולציה.

זו כמובן הנקודה שלאקאן תוקף בסוף. *L'esp d'un laps* מניח דווקא שישנו חתך של הארטיקולציה ושמן הארטיקולציה, למסמן האחר, הארטיקולציה הזו לא יכול להיות לה מעמד אחר לבד מזה של מראית עין (semblant).

ברם, על פי העיקרון הזה, כאשר ישנו פירוש, עלינו להניח שההכרח בארטיקולציה הופך להכרח של ברק שמשך מעניק מובן, מפרש את הטקסט, עם ההמלצה שלא לקבוע מראש "תור" לאמת, כלומר, לשאת שלא לדעת, להשהות את הידע הקודם שאפשר שהושג, באותו אופן בו פרויד ממליץ עליו ביחס לכל מקרה חדש: בשום אופן לא לקבוע מראש פגישה.

שנית, האניגמה והשארית. לאקאן ממליץ שלא להירתע בפני השארית, שאותה מוצאים בסוף הדרך שלה למן האניגמה. ההתחלה האניגמטית של הטקסט.

זה כבר לומר שפירוש, במידה והוא פתרון, כי אז אין הוא כולו פתרון (pas-toute), ומה שבנקודת המוצא הינו בבחינת אניגמה, של טקסט, של מין זה של טקסט, כפי שאמרתי בהתחלה, מה שמהווה אניגמה אינו מתפוגג עם הקריאה הלאקאניאנית. היפוכו של דבר, האניגמה הינה כמו תרכיז בתוך שארית.

מכאן נובעת ההמלצה השלישית: לא להיות פטור מן ההתערבות – במובן של התערבות של קריאה – לא להיות פטור מן ההשתוממות שבאמצעותה הכנסנו אותה. נכנסנו לתוך ההשתוממות, השתוממות זו בעזרת הארטיקולציה, הברק, העבודה, השתוממות זו נרגעת, אך לא עד כדי שהרגע הראשון שהיה זה של ההשתוממות יחדל מלהיות בעל משקל.

ביסודו של דבר ההשתוממות הנה בכל זאת הרף העין לראות האמיתי של הרגע הראשון. ואין על הרגע החליט, שזה, למחוק את מה שיש – נאמר זאת עם המונח של הפעם שעברה – את מה שיש שהוא מן הטראומטי בהרף העין לראות הראשון.

הבה נתבונן כעת בטקסט הזה שציינתי בפעם שעברה שבו נוכל למצוא כבר שם בראשית ההוראה של לאקאן, באופן פעיל, את המונח הזה של ממשי שנראה עדיין עבורנו טעון באניגמטיות. כיוונתי אתכם אל עבר הטקסט השני על ה- *Verneinung*, התשובה לפירוש של הפילוסוף ז'אן היפוליט, שמופיע אחרי המבוא לפירוש זה ואחרי הפירוש עצמו של הפילוסוף שמופיע בנספח של ה- *Écrits*.

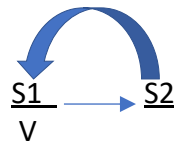
לאקאן, כבר באותה עת, בשנת 1954, מהלל ככזו ומוקיר את המשמעת של ביאור שהטקסט של פרויד קורא לה שמעלה את העושר שלא ניתן למיצי של המשמעויות של הטקסט.

משמע, זה לגשת לשאלה על גבי מוֹתָר המסומן מן המסמן. ישנם הדים, ישנם הדוהדים והם יכולים להגיע לאינסוף או להילקח בחזרה ללא לאות.

אם כן, מדובר בגישה על גבי המוֹתָר, היכן שנוכל כבר להבחין בכל זאת מבעד לטקסט שיותר זה מתהפך, מותר זה ביחס למסמן, מותר זה, נאמר, של משמעות ושל מובן על פני המסמן, מתהפך וכושל ביחס לממשי.

בד בבד, יהא עלינו לקרוא מחדש באופן אחר את הנוסחאות של לאקאן במבט מקרוב החל מ- *l'esp d'un laps*, כאשר הוא אומר על הטקסט הפרוידיאני שזהו דיבור אמיתי, דיבור שנושא ערך של העברה. מובן מאליו שזה מוצא את סידורו במכשיר זה.

האפקט של אמת שמוצב כאן הינו הסובייקט המונח לו ידע, שכן לאקאן יפתח אותו אחרי שכבר הניח אותו כסובייקט שמונח לו ידע.



SSS

כאן, זה הטקסט שממלא את הפונקציה של סובייקט המונח לו ידע והחל מכאן, כל מה שנאמר נוגע בנו כטרנספרנציאלי.

ההוספה שעושה לאקאן תהדהד כעת באופן אחר עבורכם; מובן מאליו שזה בהנחה שנפרש אותו. למעשה הטקסט נושא ערך טרנספרנציאלי למן הרגע בו הוא בטווח של המובן והפירוש, דבר שלאקאן דווקא דוחה כבר בתחילת הטקסט שלו *l'esp d'un laps*.

באותו אופן, האופק של לאקאן בראשית הוראתו, וזה מהדהד כאן, האופק, הינו מה שהוא נהג לכנות בקירוב ראשוני, ואשר בכל זאת החזיק מעמד בהוראתו, הדיבור המלא (*la parole pleine*). אופק זה של דיבור מלא, הוא האוטופיה של דיבור שאפשר היה להגדירו – ואני מצטט אותו – על פי הזהות שלו עם מה שעליו הוא מדבר.

זה בהחלט משום שהוא לקח את נקודת המוצא הזו שלאקאן מניח בהמשך, מנגד, באופק של הדיבור את הבלתי-אפשרי לומר, הבלתי-אפשרי של דיבור שיהא זהה למה שעל אודותיו הוא מדבר, ורק כזה שישלול כל גישה למובן או לפירוש בעודנו כאן בתוך הפונקציה של הדיבור שהיא תקשורת מ- 1 ל- 2, וזה כאן שלאקאן יביא את הניאולוגיזם שכבר הזדמן לי לדבר עליו, לבאר ולהדגיש אותו, שנכתב כך: *l'apparole*, שמציין את הדיבור, את הפונקציה של הדיבור, במבט מצד הממשי.

l'apparole

ובכן, הבה ניקח כעת את הדוגמא שהיא זו שבה לאקאן בחר, נוכל לומר מעבר ל- *Verneinung*, דוגמא שהוא נוטל מתוך הפונקציה של ההלוצינציה.

הוא מזכיר, והוא יהיה מדויק בהרבה בעניין ההלוצינציה בטקסט שלו: "D'une question préliminaire à tout traitement de la psychose"

טקסט שנכתב בעיקר כהערה למקרה של שרבר, אך שנפתח בהתנסחות על אודות ההלוצינציה שהיא מורכבת בהרבה מזו שאנו מוצאים כאן, אך שמבליטה דווקא טוב יותר את המקורות של הרעיון הזה של ממשי.

ובכן כאן, לאקאן פוטר עצמו בפסקה אחת מן ההמשגה של ההלוצינציה כתופעה של מודע. הוא מציין את זאת שאין זה החל מן הכוונותיות של הסובייקט שנוכל לטפל בתופעה שאחריה הוא מחפש במקרה של איש הזאבים.

נוכל כבר להעיר שעבורנו זה ינומק באופן אחר, שהעיון שלו בהלוצינציה, הוא מקפיד לדייק ולומר שעיון זה נסוב על ההלוצינציה כמובדלת באופן רדיקלי מן התופעה הפרשנית.

כאן, הסכימה שהינה זו של הפירוש, טובה באותה מידה גם עבור הפירוש של הקריאה, פירוש אנליטי ופירוש דלירנטי. וזה אף לעבר זאת שלאקאן גולש כאשר הוא נוטה לחשוב מחוץ להישג ידו של הפירוש. תחת זאת, בעיון שלו, מה שאחריו הוא מחפש בהלוצינציה זה דווקא תפקוד שנבדל באופן רדיקלי מן המכניזם של הארטיקולציה ושל האפקט של אמת או של האפקט של פירוש.

אם כך, נוכל לומר שהתפיסה הזו לגבי תופעת ההלוצינציה כבר עשויה כדי לכוון אותנו לעבר הקוטב האחר, שהינו זה של הממשי.

מילה אחת חוזרת שלוש פעמים בעיון שלו, בין אם בצורת תואר הפועל ובין אם כתואר שם, תחילה היא מופיעה כהלוצינציה לסירוגין, *hallucination erratique*. זו מילה שיכולתי לומר כבר בפעם שעברה ומה שהיא מהדהדת כאן ומה שהיא מבודדת בעיקשות, אם לתרגם מכלי שני, זה ההגחה של ההלוצינציה ללא חוק.

זו הצורה הפשוטה ביותר לבאר את הסירוגין. ובמיוחד, הוא משבח את הנכונות, את הדיוק של פרויד בכך שאיתר את זאת שמדובר בתופעה שאינה מצייתת לחוק, אשר רוצה בכך שההדחקה תכלול את החזרה של המודחק. ההדחקה מצייתת לחוק אחד, שהינו החוק של חזרת המודחק.

מה שעל אודותיו אין הסובייקט יכול לדבר, כאן, אותו הוא צועק, אומר לאקאן, מבעד לכל הנקבוביות של הווייתו וזה מה שידריך את הפירוש האנליטי של המודחק, למצוא את העקבות בתוך העיוותים של הטקסט המודע או אף בתוך מה שיוכל להיות מפוענח מתוך ההתפתלויות של הגוף. זה מתוך שהוא נקשר אל הטקסט של פרויד ככתבו שלאקאן מצליח להבחין בכך, ולגרום לכך שכולם יבחינו בכך, שפרויד מבחין במנגנון לאמודע אחר מזה של ההדחקה. המילה ישנה שם, זו של *Verwerfung*, שלאקאן מתרגם באותה עת כ- *retranchement*, השמטה, ונותן לה מקום בהמשך, בתוך הדיסקורס האנליטי, על גבי התרגום של *forclusion* דחייה.

לשם הוא מכונן, דווקא תחת דימויים של מנגנון, אוצר מילים זה שווה את מה שהוא שווה, לביטול סמלי, להיעדר במסמן שנשען במקרה של איש הזאבים, על פי פרויד, על הסירוס שלא היה מתקיים עבורו לו היה נותר מקובע לשלב שקודם לשלב הגניטלי. לפיכך יכול היה להיות כאן עבור פרויד, אלמנט לא קיים במידה בה עבורו, כפי שמתרגם זאת לאקאן, הסמלי הינו תנאי של קיום במציאות.

ובכן מונח אשר, מנקודת המבט של הסמלי, לא קיים, ואני מקצר את הדרך כדי להסב את תשומת לבכם לכך שאם תפנו ל- *Sinthome*, הרחק בהוראה של לאקאן, ב- *Sinthome* עמ' 134, תמצאו נקודת ציון חטופה על מקומו של הממשי, שלאקאן מחבר למקומו של האחר של האחר שלא קיים, והוא אומר, בהתייחס למקום זה של הממשי: " אין כאן בנמצא כל ממד של קיום".

לפיכך להצעה הזו, יש באופן כלשהו תצורה מוקדמת שלה בטקסט הזה של ה- *Écrits*, אשר מבהיר את זאת שהסמלי הינו תנאי של קיום עבור המציאות. ומשך, מה שאינו רשום בסמלי אינו-קיים,

לאקאן אומר ב- *Sinthome*: הממשי קיומו תלוי ועומד. ההסמלה, היא התנאי לכך שיהיה מן הקיום, על מנת שדבר מה יבוא להתהוות עבור הסובייקט.

אף על פי כן, גם אם אין חזרה כמו במקרה של המודחק, אם אין חוק של חזרה, כשמדובר, אוכל לומר, בנדחה ולא במודחק, הנדחה בכל זאת רוגש כתוצאה מתנועה כלשהי. קורה דבר מה מתוך מה שנדחה עבור הסובייקט. אלא שאין זה קורה תחת התצורות של חזרת המודחק. וזה מה שלאקאן מכתיר בתופעה. דווקא, אם יש חזרה, הוא אומר, מאוד במדויק, כי אז אין היא בהיסטוריה כי אם בממשי. אין היא בהיסטוריה ככול שההיסטוריה הינה האתר בו המודחק מופיע מחדש, כי אם בממשי כתחום של מה שנותר מחוץ להסמלה.

וכאן אפוא, אנו מוצאים כבר ב- 1954 את הניגוד הזה – ארפה מכם בערך בנקודה זו – לפיכך אדגיש – כאן, ניגוד זה בין ההיסטוריה והממשי, שהינו חתך עיקרי בטקסט הקטן של *l'esp d'un laps*.

זה בדיוק משום שבטקסט הקטן הזה לאקאן, על גבי פיתול בלתי סביר, רב רושם, מנסה לחשוב את הפסיכואנליזה החל מן הממשי, ושההיסטוריה באותו מהלך נופלת בטור של תופעות הפירוש, אם יותר לי לומר.

ובדיוק בשל כך שטקסט זה מסתדר על פי הממשי, שלאקאן במקביל מציב בסימן שאלה את מושג ההיסטוריה כשלעצמו, בהראותו שמושג זה עצמו דורש את הארטיקולציה של S1, S2.

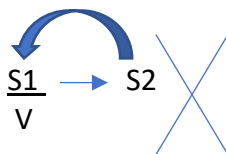
עבור ההיסטוריה נחוץ היחס לאחר. אשר על כן, בטקסט הזה הזעיר, הוא כותב את ההיסטוריה עם אותיות ההיסטוריה, *hystérie*.

hystoire

ההיסטוריה זה, במקרה דנן, השם של הארטיקולציה של האחד לאחר, זה המבנה הסובייקטיבי שעונה בדיוק לארטיקולציה הזו. זה, הבה נאמר, במישור של ההיסטוריה שהלאמודע הינו דיסקורס של האחר.

ובכן, ללא ספק לטקסט *l'esp d'un laps* היו כבר השלכות על הפאס, במובן מסוים בכיוון של הפחתת ערך, במידה בה הוא מצביע על כך שיש ממד של מראית עין במבחן הזה. אלא שזו תהא טעות לקרוא בזאת הפחתת ערך במידה שבה זו האנליזה עצמה שהיא היסטוריה, שהיא היסטוריה עצמה. עבור האחר הטרנספרנציאלי אשר מגיע לשיאו בדיסקורס שמקבל צורה למען האחר.

אזי, ביחס לחזרה של המודחק שהינו תמיד חזרה, אם אוכל לומר, חוקית, גם אם היא מותקת, הנדחה, הוא, מופיע בממד אחר, בממשי והוא מופיע לסירוגין, כפי שמעיר לאקאן בתוך יחסים של התנגדות ללא טרנספרנס. התנגדות שלא מצייתת לסכימה הבסיסית שרשמתי על הלוח, הסימון של ללא טרנספרנס הינו כאן, אין זה עבור האחר.



ונוכל למצוא את זאת שבאופן כלשהו הממשי לא מצפה לדבר מן הדיבור, אנו מוצאים סימן לכך באפיזודה שלאקאן משחזר מן ההלוצינציה של איש הזאבים, במידה בה, בעודו בחברת האומנת היקרה שלו, עם העוזרת, נניה, הוא לא מרגיש כל צורך לדבר אתה על כך.

בתוך השקט הדק מן הדק הזה, לאקאן דווקא מבודד את הממשי אשר, הוא, לא תפוס בתוך המנגנון של הדיסקורס עם האחר ושל הטראנספרנס. אזי, לא אחזור כאן, בשעה הזו, לסיפור שתוכלו למצוא בעמ' 389, על אודות ההשחתה ההלוצינטורית של הסובייקט. תוכלו לראות שמצוין שם שזה לגמרי חתוך מן היחס לאחר, באופן כלשהו זה עבור כל בודד, ועבור הסובייקט לבדו, עבור עצמו שלו, הוא יודע זאת, עצמו, כפי שזה בטקסט ותעקבו אחר הדיוקים שמובאים ביחס לאפקטים הטמפורליים אשר מלווים את ההגחה של התופעה ואף תראו, אולי להפתעתכם, כמו להפתעתי, לכן אני בוטח בזו שלכם, ששני המונחים שמובאים על ידי לאקאן בטקסט הישן הזה, של היזכרות, *remémoration* ו-זכירה, *réminiscence*, הינם באופן מיוחד שני מונחים שמופיעים בפרק מתוך *Sinthome*, שכבר ציטטתי, היכן שלאקאן ממקם מחדש את הממשי כסינטום שלו.

זה מתרחש בין, בין אם זה ב-1954 או ב-1976, זה עובר דרך ההיזכרות והזכירה.

הניגוד הזה של שני המונחים, שנותר ללא שינוי בין שני הטקסטים הללו, הינו באותה מידה, עוד יסוד בלתי משתנה וזה בדיוק כפי שבו העניין בהלוצינציה, הממשי ממוקם כמה שמתנה את המציאות.

הרי לכם לכל הפחות, כאן, בין אם בתופעה של היזכרות אצל לאקאן מעבר לשנים עסקינן, או בזכירה, זו יותר עובדה של מבנה שמציינת לנו כיצד למן הברק הזה נוכל לגרום להגחה של אפקטים של אמת שטרם יצאו לאור בהוראה של לאקאן.

עד כאן. נתראה בשבוע הבא.

סוף קורס 2 של ז'אק אלן מילר
מן ה-22 בנובמבר 2006

תרגום: גבריאל דהאן